

Η ΛΗΣΤΕΙΑ ΕΝ ΤΗΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗΙ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

QΥΔΕΝ ἔθνος ἐν τῷ κόσμῳ ὑπῆρξεν ἄνευ ληστῶν. Καὶ τὸ ἔλληνικὸν ἀπὸ τῶν μυθικῶν αὐτοῦ χρόνων μέχρι τῆς σύμερον πάντοτε δὲ μὲν μᾶλλον, ἐτὲ δὲ ἡττον εἶχε ληστὰς χαλεπωτάτους καὶ μιαιφονωτάτους. 'Απὸ τῶν λῃστῶν ἡρων τοῦ Ὀμήρου μέχρι τῶν κλεφτῶν τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων αλληλένδετοι διαδοχαὶ τοῦ γένους, οὕτως εἰπεῖν, τῶν ληστῶν ποικίλουσι τὸν ἔλληνικὸν βίον πάντοτε. Τὰ περὶ ληστῶν ἀπαντῶντα παρ' Ὁμήρῳ, Θουκυδίδῃ, Ξενοφῶντι, Ἀριστοτέλει, Πλουτάρχῳ, Πολυαινῷ, Λουκιανῷ, Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ, Διῶνι τῷ Κασσίῳ, Ἡλιόδωρῳ, 'Απολλοδώρῳ καὶ ἄλλοις, ὃν τινες, φέρ' εἰπεῖν, δι Πλούταρχος, δι Ιδόβωρος, δι Ἡλιόδωρος καὶ εἴ τις ἔτερος, δὲν ὅχνησαν διὰ περιγραφῶν ληστρικῶν πράξεων νὰ κοσμήσωσι τὰς συγγραφὰς αὐτῶν, — ταῦτα πάντα οὐδὲ τὸ μυριοστημόριον εἴναι τῶν ὅσα περὶ ληστῶν καὶ τῶν πράξεων αὐτῶν ἡδύναντο νὰ γραφῶσιν, εἴ περ πάντες μὲν οἱ περιβόητοι λησταὶ ἐμνημονεύοντο, πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν κατεγράφοντο· διότι οἱ λησταί, οἵτις μνημονεύονται, Λύκος ὁ ἐκ Κρίσης, ὁ Φάρμακος, Κρῖος δὲ Εὔβοεὺς καὶ ὁ οὗδες αὐτοῦ Πύθων τούπικλην Δράκων, Περιφήτης δὲ ἐπικαλούμενος Κορυνήτης δὲ ἐν Επιδαυρίᾳ, δὲ ἐν τῷ Ἰσθμῷ Σίνινις, δὲ ἐπικαλούμενος Πιτυοκάμπτης, δὲ ἐν τῇ Μεγαρικῇ Σκείρων, δὲ ἐν Ελευσῖνι Κερκύων δὲ Ἀρκάς, δὲ ἐν Ερινεῷ παρὰ τὸ Δαφνίον Δαμάστης δὲ ἐπικαλούμενος Προχρούστης, Τέρμερος δὲ Θεσσαλός, δὲ Κύκνος, καὶ ὅσοι ἄλλοι η μνημονεύονται κατὰ συγχυτίαν πρὸς ἔπαινον τῶν ἀποκτεινάντων αὐτοὺς· Ἡρακλέους, Θησέως καὶ ἄλλων η ἄλλης ἔνεκεν ἀφορμῆς.

'Επὶ τῆς πρώτης δὲ δουλείας τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, ἐπὶ τῆς ῥωμαϊκῆς, οὐ μόνον η ἔλληνικὴ θύλασσα ἦν πλήρης πειρατῶν, ἀλλὰ καὶ η γῆ εὑρὺν ληστήριον. Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν μυθικῶν

χρόνων τῆς Ἐλλάδος οὕτε ἡ πειρατεία οὕτε ἡ λῃστεία εἰχόν τι
αἰσχρόν, τούναντίον δὲ μάλιστα καὶ δόξης τινὸς μετεῖχε τὸ πρᾶγμα.
Ἐπὶ δὲ τῆς ἐν Ἐλλάδι δεσποτείᾳ τῶν Ῥωμαίων οὐκ ὄλιγοι
τῶν Ἐλλήνων πειρατῶν καὶ λῃστῶν ἥγων ξένοι ὑπὲρ τῆς ἐλευ-
θερίας τοῦ ἔθνους αὐτῶν, τινὲς δ' ἀκοντεῖς καὶ μὴ βουλόμενοι ἐ-
τρέποντο εἰς τὸν λῃστρικὸν βίον βιαζόμενοι ὑπ' αὐτῶν τῶν δε-
σποτῶν Ῥωμαίων ἐπιβουλευόντων καὶ ἀπειλούντων ὡς ἄλλοι
Τοῦρχοι ἄλλα τε πολύτιμα τοῖς ἀνθρώποις καὶ σεμνὰ καὶ αὐτὴν
τὴν τιμὴν τῶν δεσποζομένων καὶ δουλευόντων Ἐλλήνων.
Μάρτις δὲ πλὴν ἄλλων καὶ ὁ Χαιρωνεὺς νέος Δάμων ὁ παρωνύ-
μιον ἔχων Περιπόλτας, οἵτις «κάλλει καὶ ψυχῆς φρονήματι»
διαπρέπων ἐν τοῖς συγχρόνοις νέοις ἐφείλκυσε τὸ λάγνον ὅμικα
τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ. Καὶ ἐπειδὴ
ὁ αἰσχρὸς Ῥωμαῖος ἀξιωματικὸς ἀποτυχῶν δι' ἄλλων παντοίων
κολακευτικῶν τρόπων νὰ μολύνῃ τὸν ἀγνὸν νέον ἥπειλει τέλος
βίαν, οὔτος συστήσας συμμορίαν ἐκ δεκαέξι ἡλικιωτῶν ἐφόνευσεν
ἔκεινον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἐν μέσῃ ἀγορᾶς καὶ ἐτράπη εἰς τὸν
λῃστρικὸν βίον. Ἡ δὲ βουλὴ τῶν Χαιρωνέων ἄκουσα, ὡς δῆ-
λον, κατεδίκασεν αὐτὸν εἰς θάνατον, ὅπως ἀπολογηθῇ ὑπὲρ τῆς
πατρίδος πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, τῆς πατρίδος, ἀναγκαζομένης νὰ
φονεύῃ μὲν τὰ ἔκυπτης τέκνα, ἀτε «τότε λυπρὰ πραττούσης καὶ
διὰ σμικρότητα καὶ πενίαν παρορωμένης» κατὰ τὴν μελαγχολι-
κὴν ἔκφρασιν τοῦ ἐκ Χαιρωνείας φιλοσόφου, νὰ λείχῃ δὲ διὰ
τοῦτο τὴν μάστιγα τοῦ ἀπηγοῦς ὑβριστοῦ αὐτῆς τυράννου, ὁ δὲ
Δάμων δειπνοῦντας τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως ἐν τῷ ἀρχείῳ
παρεισπεσῶν μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμοριτῶν ἀπέσφαξεν αὐτοὺς καὶ
πάλιν ἔφυγεν εἰς τὰ ὅρη. Ἔκτοτε δὲ ἐπόρθει ὁ νεαρὸς ἀρχιλη-
στῆς τὴν χώραν διὰ λῃστειῶν καὶ καταδρομῶν. Μή δυνηθέντες
δὲ οὕτε οἱ Ῥωμαῖοι στρατιῶται οὕτε οἱ Χαιρωνεῖς νὰ καταστρέ-
ψωσι τὸν Περιπόλταν διὰ τῶν δπλῶν μετεχειρίσθησαν κατ' αὐτοῦ
τὸν δόλον, καθάπερ ἄλλοι τε κατ' ἄλλων ἄλλοτε καὶ ὁ Καλαμά-
τας ἐσχάτως κατὰ τοῦ Τσουλῆ. Δῆλα δὴ οἱ Χαιρωνεῖς διὰ πρε-
σβειῶν καὶ διὰ φιλανθρώπων ψηφισμάτων ἐθεβαίουν τὸν δυ-
στυχῆ λῃσταρχὸν διτὶ ἡ πόλις ἔδωκεν αὐτῷ ἀμνηστίαν· οὕτω δὲ
προσελκύσαντες εἰς τὴν πόλιν, ὅπως ἔτι μᾶλλον ἐμπνεύσωσιν
αὐτῷ θάρρος καὶ πεποίθησιν ἀσφαλείας, κατέστησαν αὐτὸν γυ-
μνασίαρχον· ἀλλ' ἐνῷ ἀμέριμνος ὁ Περιπόλτας ἤλείφετο ἐν
τῷ τμήματι τοῦ γυμνασίου (γυμναστηρίου) πυριατήριῳ
καλουμένῳ, ἐδολοφονήθη ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ! Καὶ ἐδο-
λοφονήθη, ὡς εἴκος, ὡς λῃσταρχὸς φοβερός, μιαιφόνος, ἀπο-
τρόπαιος καὶ ὅπως ἄλλως καὶ μέχρι τοῦ νῦν καλοῦνται συνήθως

οἱ λησταὶ πάντες ἀδιαχρίτως μάλιστα ὑπὸ τῶν εὐθίκτων πρὸς τοιαύτας ἐπωνυμίας πευθήνων τῶν ἐφημερίδων. Καὶ δῆμος ὁ τάλας Δάμων ἐδολοφονήθη ὡς ἀρχιληγτὴς ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ, διότι, τῆς πατρίδος αὐτοῦ μη̄ κηδομένης ἐξ ἀνάγκης περὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ, μόνος μονώτατος ἐπὶ ιδιῷ ὀλέθρῳ ἔσωσεν αὐτὴν ἐὰν δὲ μὴ ἔσωσεν αὐτὴν, ἵσως διὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ θὰ ἐγίνετο καὶ στρατάρχης τῆς ῥώμης καὶ θὰ ἐγεραίρετο ἐν τῇ ιστορίᾳ ὡς μέγας ἀνήρ! Πασίγνωστον δὲ ὅτι καὶ ὁ ἥρως τῶν Θερμοπυλῶν, ὁ κάλλει τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς διαπρέπων ὁ Δωριεὺς Ἀθανάσιος Διάχος, ἀπὸ τοιαύτης τινὸς ἀφορμῆς, ἀφ' οὓς καὶ ὁ Βοιωτὸς Περιπόλτας, ἡναγκάσθη νὰ κείρῃ μὲν τὴν κόμην τοῦ μοναστοῦ τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, νὰ τραπῇ δὲ ἐπὶ τὰ ὅρη καὶ μετέλθῃ βίον κλέφτη· καὶ, εἰ μὴ ἀνέτελλε τὸ εὑρρόσυνον ἔτος 1821, ἵσως ἄδοξος θὰ ἐφονεύετο ὑπὸ τῶν Τούρκων ὡς αἰμοδόρος ληστής, καθάπερ ὁ ὄμοιοπαθῆς Περιπόλτας. Ἀλλὰ μήπως, ἵνα παραλίπω μυρίους ὄσους ἄλλους, ὁ περικλεῆς Κατσαντώνης δὲν ἔγεινε κλέψυτος καὶ περικλεέστερος αὐτοῦ ὁ Ἀνδροῦτσος δὲν κατέρυγεν εἰς τὰ ὅρη ὡς φονεύσας ψωραλέον Τούρκον σπαχῆν, ὅστις ἡνάγκασεν αὐτὸν νὰ φέυγῃ τὸν φόρτον τῆς αὐτοῦ δεκάτης ὡς εὔτελῆς ὅνος; Καὶ, ἐν κεφαλαίῳ εἴπειν, ἐπὶ τῆς δευτέρας τυρχνίας ἀπὸ τοῦ ἀρχικλέφτου Χρήστου τοῦ Μιλλιόνη μέχρι τοῦ Ἀθανασίου Διάχου πάντες σχεδὸν οἱ κλέφται ἀφορμὴν τοῦ κλεφτικοῦ αὐτῶν βίου εἶχον τὴν ἀδικίαν, τὴν ὕβριν, τὴν ἀκολασίαν, τὴν βίαν, τὴν μιαίφονίαν τῶν τυράννων Τούρκων, καθάπερ καὶ οἱ ἐπὶ τῆς πρώτης τυρχνίας, τῆς τῶν ῥωμαίων, λησταί. Τὰ ἀδικήματα τῶν ῥωμαίων καὶ ἡ ὑπουλοτάτη αὐτῶν πολιτικὴ ἦσαν τοιαῦτα, ὥστε καὶ ὁ ἀφιλοτρόποτατος τῶν λαῶν θὰ ἡναγκάζετο νὰ τραπῇ εἰς τὰ ὅρη καὶ εἰς τὴν πειρατείαν ὡς ληστής καὶ πειρατής. Ἡ φοβερὰ ἐξέγερσις τῶν δούλων καὶ τῶν μονομάχων ἀλλαχοῦ καὶ πρὸ πάντων ἐν Καμπανίᾳ τῆς Ἰταλίας προηῆθην ἐκ τῆς ἀπανθρωπίας τῶν ῥωμαίων. Οἱ ἀρχηγὸς αὐτῶν ὁ Θρᾷξ Σπάρτακος καὶ οἱ 120,000 ὄπαδοι αὐτοῦ, ἐὰν μη̄ προκαταλαβόντες ὁ Μάρκος Δικίνιος καὶ ὁ Κοάσσος ἐξωλόθρευον αὐτοὺς πρὶν συνασπισθῶσι καὶ αἱ λοιπαὶ μυριάδες τῶν δούλων καὶ μονομάχων, θὰ διέσειον ἐκ βάθρων τὴν ῥωμαϊκὴν τυραννίαν. Οἱ μετὰ τετραετίαν (67 π. Χ.) ἐμφανισθέντες ὡς πειραταὶ καὶ λησταὶ οἱ διὰ 1000 πλοίων καλύψαντες τὴν Μεσόγειον καὶ οἱ ἐκ τετρακοσίων πόλεων καὶ ὄχυρῶν δρμητηρίων ἀπειλήσαντες τὴν ρωμαϊκὴν δεσποτείαν ἦσαν ἄνδρες φιλελεύθεροι, ὃν οἱ πλεῖ-

στοι Ἑλληνες. Τὸ κίνημα αὐτῶν ἦν φανερὰ ἐπανάστασις κατὰ τῶν Ρωμαίων, οἵτινες, ὡς δῆλον, ἔχ συμφέροντος πάντα φιλελεύθερον ἄνδρα παρίστων ὡς ληστὴν καὶ πειρατὴν καὶ πᾶν κίνημα αὐτῶν ὡς ληστείαν καὶ πειρατείαν, καθάπερ καὶ οἱ Τοῦρκοι τοὺς ἀρματωλοὺς καὶ κλέφτας καὶ ἐν γένει τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἔξεγειρομένους ἀπεκάλουν ληστὰς (χαϊδούτ). Ὁ Πομπήιος ἅρα δικοὶ τέλος διὰ πολλοῦ καὶ ἐμπείρου στρατοῦ καὶ ναυτικοῦ καὶ μετὰ φοβερᾶς σχληρότητος καταβαλὼν τοὺς λεγομένους ὑπό τε τῶν Ρωμαίων καὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης ρωμαῖοντων Ἑλλήνων συγγραφέων πεισατὰς καὶ ληστὰς ἐνίκησεν ἄνδρας φιλευλεθέρους, οἵτινες ὡς νικηθέντες ἔλαθον τὴν ἐπωνυμίαν τῶν πειρατῶν καὶ ληστῶν· ἐὰν δικαίως ἐνίκων, θὰ ἐτιμῶντο ὡς ἥρωες τῆς ἐλευθερίας, ὡς προασπισταὶ τῆς τιμῆς τῶν καταδυναστευμένων καὶ ὡς πρωτουργοὶ τῆς ἐκ τῆς ρωμαϊκῆς δουλείας ἀναστάσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀσίας. Οὕτω καὶ ἡ ἱστορία δὲν δύναται πάντοτε νάπαλλαγῆ ἐν τῷ κριτικῷ αὐτῆς ἔργῳ εὔκολως τῆς ἐπηρείας τῆς ἐν νόμῳ, οὕτως εἰπεῖν, ἀδικίας τυράννων ἀρχόντων καὶ τῶν ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ νόμου ληστῶν τῶν πόλεων, ὡς τασσομένη ἐνίστε μετὰ τῶν ἀδικούντων κατὰ τῶν ἀδικουμένων καὶ γινομένη οὕτως ὅργανον ἀδικίας καὶ οὐχὶ ἡ δᾷ: τῆς ἀληθείας.

Γνωστὸν δ' ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ ἐκ τῆς πείρας διείπειν πρὸ πάντων ἐκ τῷ τυραννούμενων καταδιώχονται ὡς λησταὶ, πειραταὶ, ἐγκληματίαι καὶ ὅπως ἄλλως οἱ τυραννούμενοι καλοῦνται ὑπὸ τῶν τυράννων, ὅσοι ἐλεύθερα φρονοῦντες δὲν ὑπείκουσι τυφλῶς τοῖς τυραννικοῖς προστάγμασιν, ἀλλ' ἀνθιστάμενοι ἀντιτάσσουσι βίαν κατὰ τῆς βίας. Τούτο δὲ χυρίως καὶ ὑπόκειται ὡς βάσις τῆς δῆξης αὐτῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ· ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη πρὸς αὐτοὺς τοῦ δι' αὐτῶν ἐλευθερωθέντος ἔθνους. Τούτου δ' ἔνεκα καὶ πληρεστάτη αὐτοῖς ὑπὸ τῆς ἱστορίας διδοται ἀμνηστία τῶν ἐγκλημάτων αὐτῶν δσα διέπραξαν Ἑλληνες κλέφται οὐ μόνον κατὰ τῶν ἀλλοφύλων τυράννων Τούρκων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν δμαίμων Χριστινῶν καὶ ἄλλων. Ἀλλως τε δὲ καὶ διάγιωτατος τῶν ἀνθρώπων δὲν ἥδυνατο νὰ θεωρῆται γνήσιος ληστῆς ἢ κλέφτης, ἀλλὰ μηδὲ νάποτελῇ μέρος συμμορίας ληστρικῆς, ἐὰν μὴ ὑπήκουεν ἀπροφασίστως τοῖς ἀγράφοις ληστρικοῖς νόμοις, οἵτινες παρ' αὐτοῖς θεωροῦνται ὡς ἵεροι καὶ ἀπαραβίαστοι καθιερωμένοι καὶ πυραδεδουμένοι τῇ ἀνεξιτήλῳ μνήμῃ ἀνέκαθεν ἐξ ἀγνώστων καὶ ἀπροσδιορίστων χρόνων ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν καὶ κεχυρωμένοι ὑπὸ τῆς πολιαῖς παραδόσεως καὶ τῆς ἀναμφιλέκτου πείρας πράξεων δσημέραι κατὰ τοὺς νόμους αὐτοὺς ἔκτελουμένων. Ἐχων πλουσίαν συλλογὴν ἔνθεν μὲν ποινικῶν

« κλεφτικῶν νόμων », ἔνθεν δὲ πολεμικῶν παραγγελμάτων καὶ διὰ σημείων συνεννοήσεων καταρτισθεῖσαν ὑπ' ἐμοῦ αὐτηκόου γενομένου παραδόσεων ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ, τοῦ Ἐλικῶνος, τῆς Οἴτης, τῆς Πίνδου καὶ τοῦ Ὀλύμπου, παρατίθημι ἐξ ἔκεινων μόνον κυριωτάτας τινὰς διατάξεις, ὅπως ἴδη ὁ ἀναγνώστης τοῦ καλοῦ τούτου Ἡμερογενοῦ τοῦ φιλοκάλου ἐκδότου κ. Σκόπου, διτινές αὐτῶν εἶναι πολλῷ σεβαστότεραι ἢ πολλαὶ διατάξεις νόμων ἐξ ὑφαρπαγῆς ψηφιζομένων σήμερον. Ἰδού αὗται :

« Πᾶς προδότης οἰαςδήποτε φυλῆς, γλώσσης καὶ θρησκείας ὁ προδίδων οἰονδήποτε κλέφτην ἢ τὸ λημέρι ἢ τοὺς τροφοδότας τῶν κλεφτῶν, θανατοῦται ὑπὸ τῶν παθόντων ἢ ὑπὸ παντὸς ἄλλου κλέφτου.

Τὸ δόνομα τοῦ προδότου γνωστὸν γίνεται πάσαις ταῖς συμμορίαις ὅπως ἔκδικηθῶσι τοὺς προδοθέντας ἀδελφούς.

Ο φίλος τυχὸν γενόμενος προδότου κλέφτης ἀποκηρύσσεται ὑπὸ δλῶν τῶν κλεφτῶν ὡς προδότης, διτις δὲν φονεύεται μέν, ἀλλὰ περιφρονεῖται καὶ ἀποδιώκεται πάσης συμμορίας ἕως ἂν φονεύσῃ προδότην.

Ο προδούς κλέφτην κλέφτης κατακρεουργεῖται κοπτόμενος εἰς τεμάχια ἐνώπιον συμπάντων τῶν συμμοριτῶν, παρόντος καὶ εἰσηγουμένου ὡς εἰσαγγελέως αὐτοῦ τοῦ ἀρχιληστοῦ, τὸ δὲ πτῶμα αὐτοῦ ῥίπτεται ἀταφον βἱρὰ τῶν πτηνῶν καὶ ἀγρίων θηρίων. Ωταύτως θανατοῦται καὶ ὁ φονεὺς συμμορίου. ὁ δὲ φονεὺς τοῦ ἀρχηγοῦ μετὰ διαπόμπευσιν ὑποχρεοῦται νὰ διέλθῃ διὰ μέσου τῶν εἰς δύο στίχους παρατεταγμένων συμμοριτῶν, δι' ᾧ διὰ μαχαιρῶν (γιαταγανίων) κατακόπτεται (πετσοκάθεται) ὑπὸ τὰς ἀρὰς αὐτῶν.

Οὐδεὶς γίνεται δεκτὸς ἐν τινὶ συμμορίᾳ ἐὰν μὴ διέπραξε φόνον ἢ τούλαχιστον ἐὰν μὴ ἔξετέλεσε μεγάλην ποινικὴν πρᾶξιν. Ο δὲ μὴ ἔκτελέσας τοιαύτην πρᾶξιν μένει πάντοτε ὑπὸ ἐπιτήρησιν καὶ ὑπὸ δοκιμασίαν, ἕως οὐ κακουργήσῃ, παρόντων συμμοριτῶν ἀξιοπίστων.

Ο μολύνας γυναικαὶ ὑπανδρον χριστιανὴν ἀποβάλλεται ἀμελητὶ ἐκ τῆς συμμορίας καὶ ἀποκηρύσσεται ὡς ἄτιμος, ὁ δὲ Τούρκισσαν μισεῖται ὡς μαγαρισμένος· ὁ δὲ φθείρας παρθένον αἰχμαλωτίδα αὐτῶν Χριστιανὴν φονεύεται.

Ο μὲν κτίζων ἐκκλησίαν κλέφτης τιμᾶται ἵταζόντως καὶ γίνεται διαιτητὴς προκειμένου ἢ περὶ ἐριζόντων συμμοριτῶν ἢ περὶ σπουδαιιστάτων ὑποθέσεων· ὁ δὲ συλῶν ἐκκλησίαν ὑποχρεοῦται εἰς ἀπόδοσιν διπλασίων τῶν συληθέντων καὶ συγχρόνως εἰς ἀγγαρείας βαρυτάτας καὶ ἐπιχινδύνους καὶ εἰς θρησκευτικὰς ὑποχρεώσεις καὶ ἔξομολόγησιν παρά τινὶ πνευματικῷ καὶ εἰς ἐλεγ-

μοσύνας· δὲ δὲ ἀποχρύψας ιερόν τι κειμήλιον ἔκ τῶν πωληθέντων θεωρεῖται ἀφωρισμένος καὶ φευκτός.

Οἱ αἰχμάλωτον Τοῦρκον ἀπολύτας κλέφτης, ἐὰν μὲν ἐκουσίως, φονεύεται, ἐὰν δὲ ἀκουσίως, ἀποβάλλεται τῆς συμμορίας. Χριστιανὸν δὲ αἰχμάλωτον, ἐὰν μὲν ἐκουσίως, ὑποβάλλεται εἰς πειθαρχικὰς ποινάς, ἐὰν δὲ ἐκουσίως, ὑποβιβάζεται εἰς τὴν εὔτεληθέσιν τῶν ἀσήμων δοκίμων, ηὗτοι εἰς τὸ ύδροφορεῖν (σκυρπλατζῆς), παρασκευάζειν τὰς ἐκ κλάδων στιβάδας ὡς στρωμνάς (γιατάκια) πρὸς κατάκλισιν τῶν συμμοριτῶν, εἰς τὸ οίνοχοεῖν (κερνᾶν) καὶ ύδροχοεῖν καὶ ἐν γένει εἰς τὸ τελεῖν ἔργα ύπηρέτου, διπέρ δεινότατον τοῖς λησταῖς ὡς ἔξευτελιστικώτατον.

Κλέφτης διαταχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ νὰ ἔκτελέσῃ φόνον, ἐὰν μὴ δειχθῇ ἐπιτήδειος πρὸς τοῦτο, ὑποβιβάζεται μετὰ χλεύης εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀσέμνου δοκίμου ἐὰν δὲ παρακούσῃ ἐκ φόβου ηὕξεν πειτηδειότητος ηὕξεν συμποθείας, ἀποβάλλεται τῆς συμμορίας ἀφοπλισθεὶς πρότερον· ἐὰν δὲ ἐκ συμφέροντος, τιμωρεῖται ἀναλόγως καὶ τίθεται ἐπειτα ὑπὸ ἔλεγχον, ἔως οὖν φανῆ εὐπειθῆς ἐν φόνῳ ἄλλου ηὕξεν ἄλλῃ μεγάλῃ ἀξιοποίων πράξεις».

Ἐκ τῶν ὀλιγίστων τούτων παρατείμενων κατανοεῖ πᾶς τις διτὶ ὁ κώδηξ τοῦ ποινικοῦ δικαίου τῶν ληστῶν εἴναι τοιοῦτος, ὥστε ὁ μὴ τηρῶν αὐτὸν ἀδύνατον νὰ εἴναι μέλος συμμορίας ληστρικῆς. Τούτου δὲ ἔνεκα καὶ οἱ χρηστότατοι τῶν ἀνθρώπων, οἱ γενόμενοι λησταὶ ἐξ ἀνάγκης, οἷον ὁ Περιπόλτας, ὁ Κατσαντώνης, ὁ Ἀνδροῦτσος, ὁ Διάκος καὶ μυρίοι ὅσοι ἄλλοι τοιοῦτοι, ὕφειλον νὰ τηρῶσι τοὺς ληστρικοὺς νόμους μέχρι κεραίας.

Τούτων οὕτως ἔχόντων, ἐν τοῖς κόλποις τῶν πολυπληθῶν ληστρικῶν συμμοριῶν τῆς ἐλευθέρας Ἐλλάδος πλεῖστοι ὅσοι ύπηρεν ἄνδρες χρηστοί, οἵτινες οὐχὶ οἰκείᾳ βουλήσει, ἀλλ' ἀκουσίως ἐγένοντο λησταί. "Οπως ἐπὶ τῆς ρώμαικῆς καὶ τουρκικῆς δεσποτίας οἱ ἄρχοντες, οἱ στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ λειτουργοὶ τοῦ κράτους ἀδειοῦντες ἡνάγκαζον χρηστοτάτους ἄνδρας ἐξ ἀπελπισμοῦ νὰ τρέψωνται εἰς τὸν ληστρικὸν βίον, οὕτω καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις. Πολλοὶ δημαρχοί, ἀστυνόμοι, χωροφύλακες σκαιοὶ καὶ βίαιοι, ἀδικοὶ καὶ αἰσχροὶ καὶ ἐν γένει λειτουργοὶ παράνομοι δημόσιοι, μάλιστα δὲ δικαστικοὶ ἀποφάσεις ἀδικώταται, ἡνάγκασαν ἀνθρώπους, ἀπροστατεύους ἐν τῇ πολιτειῇ διαφθορᾷ, μὴ ἀπολαύοντας τῶν εὐεργετημάτων τῶν μη ἐφαρμοζομένων τοῖς πᾶσιν ἀδεκάστως νόμων τῆς πολιτείας, νὰ καταφεύγωσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἀγράφων νόμων τῶν ὄρέων, τῶν μέχρι κεραίας ἐφαρμοζομένων τοῖς πᾶσιν ἀδιακρίτως. "Εντεῦθεν δὲ οἱ ἐκ χρηστῶν γεννηθέντες καὶ χρηστῶς ζῶντες ὑπὸ αἰσχρῶν καὶ

παρανόμων σκληρὰ παθόντες ἐν τῇ παρανόμῳ πολιτείᾳ χρηστοὶ ἄνθρωποι, ἔξ ἀνάγκης λῆσται γενόμενοι, ἀπέθανον οἰκτρὸν θάνατον φονευθέντες ή ἐπὶ τοῦ ἵκριώματος ὡς θηριώδη τέκνα τῶν ὄρέων καρατομηθέντες ὑπὸ τὰς ἀρὰς τῶν αὐτοὺς ἀδικησάντων παρανόμων κατοίκων τῶν πόλεων· καὶ οὕτω συμβαίνει τὸ παράδοξον ἐν τῇ ιστορίᾳ τῶν ἐθνῶν ὃ μέν πρῶτος ἀδικήσας ἀπολαύει τῆς προστασίας τῶν νόμων ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ τιμώμενος ἔξαχολουθεῖ ἀδικῶν, δὲ ἀδικηθεὶς καρατομεῖται! Τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὸν ἐπιτηδειότατον Λύγχον, τὸν ἀτρόμητον Κακαράπην (Μπελούλιαν), τὸν στρατηγικώτατον Νταβέλην, ὃν ἐπάρατος ἡ μνήμη καὶ μάλιστα τοῦ τελευταίου παραμένει ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔκτὸς αὐτῆς καὶ μάλιστα ἐν Γαλλίᾳ; Καὶ δικιασταὶ, ἔὰν μάθῃ τις τὰ αἰτία, ὃν ἔνεκα ἐγένοντο οἱ ἄνθρωποι οὗτοι λησταὶ, θὰ οἰκτείρῃ τὴν ἐλληνικὴν διοίκησιν καὶ δικαιοσύνην. Αὐτὸς ἐγὼ ἐγνώρισα παῖς ὃν τὸν μεγαλοχέφαλον τὸν ἐκ ποιμενικῆς οἰκογενείας τοῦ ἐπὶ τοῦ μουσολήπτου Ἐλικώνος χωρίου Κυριακίου καταγόμενον, τὸν ξανθὸν μακροπώγωνα, τὸν ἥράκλειον ρώμην ἔχοντα, τὸν τρομερώτατον λήσταρχον Μπελούλιαν· ἐπίσης ἐγνώρισα τὸν λεπτοφυῖ, τὸν ὠραιοτάτης παρθένου πρόσωπον ἔχοντα, τὸν εὐστροφώτατον, ὡχυποδέστατον, στρατηγικώτατον Χρῆστον Νταβέλην ὡς ποιμένα ἐν τῷ χωρίῳ Στειρίῳ τοῦ Ἐλικῶνος ἔξ Ἀρβανιτοβλάχων ἔλκοντα τὸ γένος, τὸν καὶ παρ' αὐτὰς τὰς Ἀθήνας ληστείας καὶ φόνους διαπράξαντα καὶ γαλλικὸν στρατὸν τῆς κατοχῆς ἐνταῦθα καταισχύναντα. Καὶ οἱ δύο οὗτοι ὡς λήσταρχοι ὑπὸ τὰς ἀρὰς σύμπαντος τοῦ ἐλληνικοῦ κόσμου ἐφονεύθησαν ὑπὸ τε τοῦ στρατοῦ καὶ ὑπὸ τῶν ὑπὸ τὸν ἔξ Ἀραχώβης τοῦ Παρνασοῦ καταγόμενον πρώην λήσταρχον Ἰωάννην Μέγαν ἄνδρα γενναιότατον Ἀραχωβῖτῶν καὶ ἄλλων χωριτῶν, ὡς αἷμονθόροι καὶ μιαίφονώτατοι. Καὶ δικιασταὶ δὲ μὲν πρῶτος φιλησυχώτατος ὃν ἔνεκα τῇ γυναικὸς αὐτοῦ ἀτιμασθείσῃς ὑπὸ ὀσιωτάτου μοναχοῦ καὶ μὴ τυχὸν δικαιείσυνης ὅπόθεν ἔδει, ἀλλὰ τούναντίον ἀπηνῶς καταδιωχθεὶς ἐτράπη εἰς τὰ ὅρη καὶ ἀπέθη οἵον γινώσκει ἡ Ἑλλάς· καὶ αὐτὸς δὲ Νταβέλης ἀδικώτατα καταδιωχθεὶς ἔπαθε τὰ αὐτὰ ἔκεινω.

Οὐδαμῶς ἀρνεῖται τις ὅτι μεταξὺ τῶν κακομοίρων τούτων ἄνθρωπων τῶν ὄρέων ὑπῆρξαν καὶ τέρατα, διπως καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀλλ' ὡσαύτως οὐδεὶς δύναται νάρνηθῆ ὅτι οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἀδικιῶς ἀπώλοντο· καί, ἐφ' ὅσον κρατεῖ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡ ἀδικία, οὐδέποτε θὰ ἔκλιπωσι καὶ οἱ λησταὶ τῶν ὄρέων. Ἀδικία δὲ εἶναι οὐ μόνον ἡ ἔλλειψις πραγματικῆς ἴστονομίας ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἀλλὰ καὶ ἡ στέρησις θρησκευτικῆς διαπλάσεως καὶ παιδαγωγίας τοῦ

λαοῦ. Ἐν τῇ μέσῃ ἡμῶν ιστορίᾳ, ὅτε τὸ θρησκευτικὸν ἔχμαζεν αἰσθημα, ἡ θρησκεία ἐχρησίμευεν ὡς χαλινὸς οὐ μόνον τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν πονηροτάτων. Ὁπόσον δὲ ίσχύει ἡ θρησκεία, μαρτυροῦσι πλεῖστα δσα παραδείγματα ἀλλων τε πονηρῶν καὶ δὴ καὶ χαλεπωτάτων ληστῶν, ἐξ ὧν ἐν τοῖς μέσον τὸν λήσταρχον Ἀντίοχον τὸν ἐπονομαζόμενον Ἀγόνατον. Οὗτος ἦν ἀρχιληπτὴς χαλεπώτατος, μιαιφονώτατος, τολμηρότατος, θρασύτατος, ρίψοκινδυνότατος, ρωμαλεώτατος, ὥκυποδέστατος καὶ ἄρχων ληστρικοῦ στίφους ἐληίζετο οὐ μόνον κώμας πολυανθρωποτάτας, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ προάστεια τῆς Ἀντιοχείας· ἐπέβαινε δὲ θηλείας ἵππου, ἣτις ἦν δεδιδαγμένη λᾶξ οὐ μόνον διὰ τῶν ὀπισθίων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν νὰ πλήγῃ τοὺς ύπαντῶντας καὶ νὰ δάκνῃ καὶ νὰ τρέπῃ εἰς φυγὴν τὸν ἐπιτιθέμενον κατὰ τοῦ ἐπιβαίνοντος ἀρχιληπτοῦ. Οὕτω δ' ἐμπειρος καὶ δεινὸς ἦν δ' Ἀντίοχος, ὥστε πολιορκηθεὶς ποτε μόνος ἐν τινι πανδοκείῳ ύπὸ ἑκατὸν πεντήκοντα στρατιωτῶν διεξέφυγε, πολλῶν τῶν πολιορκητῶν ύπ' αὐτοῦ θχνατωθέντων καὶ τρωθέντων διὰ τοῦ ξίφους, ύπὸ δὲ τῆς ἵππου λακτισθέντων καὶ δηγθέντων. Ὁ δεινότατος ἀρχιληπτῆς, οὗτος δ' ἀγέτητος πάντοτε ἀναδειχθεὶς, ὁ γελοιοτάτους καταστήσας στρατοὺς καὶ πολίτας διώχτας αύτοῦ, ἐδαμάσθη ύφ' ἀπλοῦ μοναστοῦ Συμεῶνος τοῦ ἐπιχαλουμένου Στυλίτου καὶ προσελθὼν ἀνοπλος ἐν συντριβῇ καρδίας ἐξητεῖτο παρ' αὐτοῦ συγχώρησιν. Συγχωρηθεὶς δὲ ἐτελεύτησε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ἀγίου τούτου ἐν μετανοίᾳ. Τοιαῦτα δὲ παραδείγματα φοβερωτάτων ληστῶν ἀποπτυσάντων μὲν διὰ τῆς θρησκείας τὸν ληστρικὸν βίον, ἀγαθωτάτων δὲ γενομένων καὶ ἐν ἀγαθοεργίαις τελευτησάντων πολλὰ ἀπαντῶσιν οὐ μόνον ἐν τῇ μέσῃ ἡμῶν ιστορίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ νέᾳ, ἐξ ὧν τινες καὶ ὡς μονασταὶ εὑσεβέστατοι ἀπέθανον ἐν μοναστηρίοις. Ἐὰν δὲ ἡ θρησκεία τοὺς κχούργους καθιστᾷ ἀγαθούς, πολλῷ μᾶλλον τοὺς ἀγαθοὺς δύναται νὰ διαφυλάττῃ ἐν τῇ ἀρετῇ.

Θρησκεία, παιδαγωγία καὶ δικαιοσύνη καὶ οὐχὶ μόνη ἡ καταδίωξις εἶναι τὰ δι' ὧν προλαμβάνεται ἡ ληστεία καὶ γεννηθεῖσα ἐκριζοῦται· ἀσέβεια δέ, ἀναγωγία καὶ ἀδικία εἶναι τὰ δι' ὧν ἔχεινη ρίζοιολεῖ καὶ υψοῦται εἰς δένδρον μέγα, οὐπερ κόπτονται μὲν οἱ κλάδοι, ἀλλὰ τὸ στέλεχος πάντοτε φύει νέους ἀκμαιοτέρους, ἐφ' ὅσον τὸ αὐτὸν ἐδαφος ύπάρχει, ἐνῷ εἶναι ἐρριζωμένον, καὶ τὸ αὐτὸν περιέχον, ἐνῷ τρέφεται καὶ θάλλει. Καὶ διντῶς δόποσαι ληστρικαὶ συμμορίαι δέν κατεστράφησαν μέχρι τοῦ νῦν καὶ ποσάκις δὲν ἐπανελήφθη τὸ στερεότυπον: «ἡ ληστεία ἐξέ-

λιπεν»; ἐνῷ τούναντίον ἀληθεύει δι: «ἢ ληστεία οὐδέποτ' ἔξελιπεν». οὐδὲ εἴναι δυνατὸν νὰ ἐκλίπῃ ποτέ. Μία συμμορία ἔξολοθρεύεται καὶ τρεῖς τέσσαρες ἀναφύονται. Δὲν παρέρχεται ἔτος σχεδὸν ἄνευ ὀλέθρου ληστῶν· ἀλλὰ καὶ ἔτος δὲν παρέρχεται ἄνευ ἐμφανίσεως πλειόνων. Ἀπὸ τῶν ὁμηρικῶν χρόνων μέχρι τῶν νεωτάτων πολλαὶ μυριάδες ληστῶν τῶν ὄρέων κατέστρεψαν οἱ λησταὶ τῶν πόλεων ἀλλ' ἅμα τῇ καταστροφῇ ἀλλαὶ πολλαὶ μυριάδες ἀνερύγσαν Καὶ ἐσχάτως κατεστράφη ὁ Τσανάκας, ὁ Παπαχυτσόπουλος, οἱ Τσεκουραῖοι, ὁ Γουσλῆς ἀλλ' ἴδου πέντε ἀλλαὶ συμμορίαι προέκυψαν καὶ μετ' οὐ πολὺ πάλιν νέα θύματα ληστῶν καὶ νέαι περιγραφαὶ καὶ εἰκόνες αὐτῶν ἐν ταῖς ἐφημερίσιν. Ἡ ληστεία οὐδέποτε ἔξελιπεν. Τότε δὲ μόνον θὰ ἐκλίπῃ, ὅταν οἱ δικασταὶ γένωνται δίκαιοι, οἱ κληρικοὶ ἐμπνεύσωσι τὰ διδάγματα τῆς ἀγάπης ποιοῦντες καὶ διδάσκοντες, οἱ διοικητικοὶ λειτουργοὶ καὶ οἱ στρατιωτικοὶ προσφέρωνται ὡς ἀνθρώποι ἀγαθοὶ καὶ δίκαιοι· ὅταν μὴ πλέον αἱ πόλεις καὶ τὰ χωρία παριστῶσιν τὴν εἰκόνα τυραννούντων ἔνεκα τοῦ κόμματος καὶ τυραννουμένων· ὅταν τέλος ἐκλίπωσιν οἱ λησταὶ καὶ λωποδῦται καὶ κλέπται καὶ πάντες οἱ κακοποιοὶ τῶν πόλεων, οἵτινες ύπὸ τὴν σκέπην τῶν νόμων διαπράγτουσι πολλῷ χείρω τῶν ληστῶν τῶν ὄρέων, τῶν λῃστῶν, λέγω, οἵτινες κατὰ τοῦτο μειονεκτοῦσι τῶν ἐν ταῖς πόλεσι ληστῶν, καθ' ὅσον οἱ μὲν ἐπὶ τῶν ὄρέων κηρύγτοντες ἔαυτοὺς οἱ οἱ εἴναι ἀναφανδὸν ἐν κινδύνῳ μετέρχονται τὸ ἔργον αὐτῶν, δε' ὁ καὶ πᾶς ταξ ἀποφεύγει αὐτούς, οἱ δέ ἐν ταῖς πόλεσι λησταὶ παριστάμενοι οἱ οἱ δὲν εἴναι ἀκινδύνως πράττουσιν δι, τι ἀν βούλωνται καὶ οὐδεὶς ἔξ ἀγνοίας ἢ φόβου ἀποφεύγει αὐτούς, ἀλλὰ τούναντίον περιέπει καὶ τιμῷ.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἡ ἀδικία πρυτανεύει ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ οἱ λησταὶ τῶν πόλεων θριαμβεύουσιν, οὐδ' οἱ λησταὶ τῶν ὄρέων ἔξολοθρεύονται· διότι ἡ πηγὴ τῆς ληστείας τῶν ὄρέων εἴναι οὐχὶ τὰ ὅρη, ἀλλ' αἱ πόλεις.

'Er Καλλιθέα Αθηνῶν.

Γ. Π. ΚΡΕΜΟΣ